

El llibre de notes de la parròquia de Sant Joan Baptista de Vallclara (1769-1923)

Joan Maria **Quijada Bosch**

*jmquijada@arquebisbattarragona.cat

Resum: Transcripció de les notes que diversos rectors de la parròquia de Sant Joan Baptista de Vallclara van anar anotant en un llibre de l'arxiu parroquial per deixar memòria dels costums i fets més singulars ocorreguts a la parròquia, al llarg de cent cinquanta anys, entre 1769 i 1923.

Paraules clau: Vallclara, parròquia de Sant Joan Baptista, Cròniques.

L'experiència ensenya que la memòria és molt fràgil, així que des de sempre hom ha tingut especial cura de deixar per escrit els fets viscuts perquè les generacions que els precedeixin en tinguin coneixement. Aquests fets tant poden ser esdeveniments, considerats històricament importants, com aquells més quotidians, costumistes i intranscendents, que en un primer moment poden semblar irrellevants esdevenen amb el pas del temps una importantíssima font d'informació. De la suma de totes aquestes microhistòries neix la memòria col·lectiva.

L'objectiu del present article és donar a conèixer l'existència d'un seguit de notes que diversos rectors de la parròquia de Sant Joan Baptista de Vallclara van anar anotant en un llibre de l'arxiu parroquial. Aquest no és un cas excepcional, ja que entre els fons que es custodien a l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona, trobem diversos exemples. Així, al fons parroquial de Sant Martí bisbe de Vilallonga del Camp trobem el llibre «Memòria de lo que se fa y sucseheis en esta parròquia des de 1867. Vilallonga» i en el fons parroquial de Sant Esteve de Vila-seca hi ha el «*Repertorio para quedar en el archivo parroquial de Vilaseca arreglado por el reverendo parroco don Salvador Babot, natural de Tarragona*»¹. A l'Arxiu Capítular de Tarragona

Vista parcial de Vallclara amb el campanar sobressortint

trobem quatre volums manuscrits on al llarg de dos-cents anys s'hi van anar anotant els esdeveniments més rellevants viscuts per la ciutat i el camp de Tarragona². A banda d'aquests llibres confeccionats per recollir aquestes notes, també trobem inscripcions disperses en altres llibres dels arxius parroquials, principalment en els llibres sacramentals. Un exemple estudiat és el del rector de Pradell de la Teixeta, Mn. Montserrat Bertran, que al llarg del darrer terç del segle XVI va enregistrar en els llibres de baptismes, matrimonis i òbits, notícies relatives a la climatologia³. També és habitual trobar en aquests llibres notes relatives a benediccions de campanes, cementiris, altars, esglésies, així com, relats dels efectes sobre la parròquia i el poble, dels diversos conflictes bèl·lics que ha patit el nostre país al llarg de la història –guerra dels segadors, guerra de successió, guerra del francès, guerres carlines i la guerra civil–.

Les notes que transcrivim es troben en un volum en format foli i amb cobertes de pergamí que porta per títol

«En aquest llibre se en contra part de la renda té la rectoria de Vallclara y algunes notes que poden servir de utilitat per los rectors esdevenidors. Fetes per mi Pau Solà, rector de Vallclara»⁴.

Com bé indica el títol, al principi hi trobem la renda de tots els aniversaris fundats a la parròquia. Tot seguit hi ha una consuetada del

rector Mn. Pau Solà, i just a continuació trobem les diverses notes. Entremig d'aquestes hi ha també una relació per anys dels fruits que percep el rector de la primícia. En total s'han comptabilitzat vint-i-tres textos que foren redactats per nou rectors diferents entre els anys 1769 i 1923. En tots els casos hem pogut identificar el rector que feu l'anotació, en la majoria de casos perquè la signen i en d'altres s'ha atribuït l'autoria per la cronologia i la cal·ligrafia. Els rectors que intervenen per ordre cronològic són Mn. Pau Solà, Mn. Jaume Maymó, Mn. Joan Gassó Pasqual, Mn. Joan Aguader, Mn. Josep Figueras, Mn. Josep Huguet, Mn. Joan Cardona Rebull, Mn. Salvador Civit i Mn. Isidre Dalmau.

Al voltant de la consuetud de Mn. Pau Solà s'anaren enregistrant les diverses notes, en certa manera complementant o actualitzant-la en alguns aspectes. Mn. Salvador Civit va deixar ben clar perquè ho feia; «serveixi de avís y de esperiència a tots los venidés que no-s fien de promesas ni de paraules perquè no-s veixin traitx ni engañats». Però, en altres casos les notes són únicament narracions d'un fet objectiu que tenen com a fi deixar constància de l'obra feta.

Mn. Pau Solà prengué possessió de la parròquia de Vallclara el 21 de febrer de 1769 i una de les primeres tasques que féu fou arreglar l'abadia, com ho deixà constància amb una nota on es relacionen totes les millores fetes. En relació amb aquest fet també posà en alerta amb una altra nota, dels deutes que Josep Lladó, com hereu del seu oncle, Mn. Miquel Lladó, antecessor seu que havia estat més de trenta anys, havia de satisfer als futurs rectors de Vallclara, tant per arranjar l'abadia, com per refer els marges caiguts de les terres de la rectoria. El 1916 tornem a tenir notícies de millores a l'abadia, en aquest cas de la mà del Mn. Isidre Dalmau.

Respecte a les terres de la rectoria trobem una nota atribuïda a Mn. Joan Gassó sobre un conflicte que tingué amb Antoni Domènech i Josep Baptista perquè el primer es volia apropiat d'unes terres de la rectoria a les partides dels Escopés i dels Fontanals. Mentre que el segon va usurpar un terreny del costat de l'abadia i s'hi va construir una casa.

Atribuït al mateix rector tenim una referència a les ordinacions de la vila de Vallclara de l'any 1801 sobre el costum que cada any cadascuna de les cases del poble havien de pagar dos quartans de blat per a l'església.

Els anys 1817, 1825 i 1831 tingué lloc una santa missió. Es tractava d'una sèrie de prèdiques, lliçons doctrinals i exercicis pietosos continuats, realitzats per un o uns quants sacerdots, anomenats missioners, al llarg d'uns dies. La primera nota que no està signada és atribuïda a Mn. Joan Aguader, s'explica breument la santa missió feta per tres religiosos franciscans de Reus. En la segona participaren dos religiosos del convent d'Escornalbou i la tercera notícia atribuïda a Josep Huguet ens diu que fou feta per tres sacerdots de la casa de la missió de Reus.

El llibre també ens aporta informació de com es feien les processons a l'ermita de la Mare de Déu de la Jonquera de la Pobla de Cérvoles, per tal de demanar la seva intercessió per acabar amb la sequera. Els rectors expliquen amb tot detall com es van realitzar les processons dels anys 1816, 1849 i 1859. Davant de la sequera i la necessitat de pluja l'ajuntament de la Pobla de Cérvoles convocava als pobles de l'Albi, Cèrvia de les Garrigues, Ulldemolins, Vallclara, Vilanova de Prades i el Vilosell, perquè en processó des de cadascuna de les respectives viles vinguessin fins a l'ermita. Un cop allí treien en processó la imatge de la Mare de Déu de la Jonquera i a l'acabar cadascuna de les processons retornava a la seva vila d'origen.

Un altre tipus d'informació que trobem són les que fan referència als altars i objectes del culte de la parròquia. El 1788 en una nota atribuïda a Mn. Jaume Maymó se'ns diu el cost de fer un nou tàlem amb quatre vares i un dosser. El Nadal de 1842 Mn. Jaume Cardona va estrenar la nova guarnició de l'altar major i un nou pali. El mateix rector, l'any 1844 va fer unes noves sacres per l'altar major amb vidres, el 1846 el dia de la Mare de Déu d'agost, estrena una capa, el vestit de la creu i una tovallola blanca. El 1847 el daurador Francesc Batlle, de Reus, va daurar el retaule de la Mare de Déu del Roser. L'obra va costar tres-centes lliures, de les quals dos centes les va donar Tomasa Cartaña en el seu últim testament, i la resta d'alguns rendes que tenia la parròquia i del culte. Aquest mateix any Mn. Cardona també féu daurar un petit calze, complint així amb un dels manaments de la visita pastoral de l'any 1832. Les millores de la parròquia sota aquest rectorat seguiren i el 1861 encarregà el retaule major a l'escultor Fèlix Ferrer, natural de Móra d'Ebre. El diumenge de Rams de 1862 fou beneït.

El 30 de maig de 1884 arribà a Vallclara un nou rector, Mn. Salvador Civit. Dos anys més tard sabem que va fer una bandera vermella

que s'estrenà el dia de la festa major, per Sant Joan Baptista i per un motiu que desconeixem dues persones li van disparar dos trets de perdigons. El mateix any també va comprar tot el parament del mes de Maria i va substituir una petita imatge de la Puríssima per una altra de més gran. Aquest fet li va comportar un disgust, ja que les noies s'havien compromès a vendre tiquets per sortejar la imatge petita i així sufragar la compra de la nova. Però quan Mn. Civit ja havia comprat a Barcelona la nova imatge i s'havien de començar a vendre els tiquets les noies van rebutjar fer-ho al·legant que tothom les criticaria per rifar una imatge de la parròquia. Finalment, després d'explicar al poble el que havia succeït vuit persones van sufragar en gran part el cost de la nova imatge de la Puríssima. El 1888 es va fer l'altar i la imatge de l'Assumpció que fou pagat per Pau Espasa i la seva muller.

Mn. Isidre Dalmau deixà constància de les donacions que tres famílies del poble feren per a la parròquia. El 1919 la família de Joan Lladó va regalar un imatge del Sagrat Cor. També es va comprometre a fer cantar, cada any, una missa solemne el diumenge posterior a la festa del Sagrat Cor i donar 25 pessetes per l'oli de la llàntia de davant la imatge. El 1921 família Joan Josà, alies Mas, natural del poble però que residien a Barcelona, van regalar una imatge de la Mare de Déu del Carme. Igualment, es van comprometre a fer cantar una missa solemne el diumenge immediat a la festivitat de la Mare de Déu del Carme, i donà trenta-cinc pessetes per l'oli de la llàntia de davant la imatge. El 1923 Magdalena Espasa, domiciliada a Barcelona, però que estiuejava tres o quatre mesos al poble va començar a donar 150 pessetes cada any al rector perquè aquest les reinvertís en millorar l'església. El primer any es van comprar uns canelobres i unes sacres de fusta daurada, i el segon any una capa blanca.

També trobem dues notes sobre les campanes de l'església. L'11 de desembre de 1846 es van beneir les dues noves campanes que van substituir les que hi havien que estaven trencades. La campana grossa fou beneïda sota l'advocació de Sant Isidre, patró del poble, i la petita sota l'advocació de Sant Joan Baptista, titular de l'església. La segona nota que tenim no està datada però sabem el rector que la féu, Mn. Jaume Maymó. Per tant, podem situar la nota entre l'any 1773 i 1789, interval de temps del seu rectorat. En ella s'explica que

la campana mitjana que estava trencada fou substituïda per una de nova que construí Josep Mestre, campaner de Calaf.

Per acabar, destacar l'extensa nota de Mn. Salvador Civit, on explica els diversos conflictes i tibantors que va tenir amb els feligresos durant el seu rectorat. L'entrada al poble no fou l'esperada. El rector sortint havia marxat i quan ell va arribar anà a casa de l'alcalde a buscar les claus de l'església. Esperava una rebuda càlida però fou tot el contrari. Aquest fet era un presagi del que vindria després. La falta d'assistència a la missa major el neguitejava i va buscar diverses fórmules perquè la gent participés més a l'església. Per altra banda, va tenir problemes amb el campaner pel toc de les campanes, amb els cantors, amb els portadors del Sant Crist i amb l'ajuntament pel pagament dels consums. Malgrat tot, al final, va afirmar que «dono per mol ben empleats els meus treballs y sacrificis no perquè siguin dignes ni esper-i recompensa pues sols donin disgustos y malvolencias».

Per tal que el lector li sigui més comprensible la lectura hem ordenat cronològicament les anotacions, ja que en origen no ho estan, i també hem atribuït un títol a cadascuna d'elles.

Relació de les obres fetes a l'abadia.

«Nota. Aquí se notará tot lo que jo Pau Solà, rector de la parroquial yglésia de Vallclara, arquebisbat de Tarragona, hauré gastat per obras útils y necessarias a la casa de la rectoria del lloch de Vallclara en lo temps que he habitat en dita casa.

Primo. Dia 10 de abril de 1769. Per 3 panys y claus, com y també per 2 forrellats o tancas de las portas de la casa de la present rectoria 1 lliura, 10 sous dich... 1 lliura, 10 sous.

Ítem. Per la calç que comprí per ditas obras y per los treballs dels jornals de fer la porta y amerar 3 lliuras, 10 sous, 6 diners... 3 lliuras, 10 sous, 6 diners.

Ítem. Per los jornals del mestre de cases per fer las portes del hort que estavan casí del tot derruhidas per un partir 10 lliuras, 15 sous dich... 10 lliuras, 15 sous.

Ítem. Per lo que gastí ab los manobrers per ditas obras ab jornals y gasto que·ls fiu com se acostuma 7 lliuras, 16 sous, 5 diners, dich... 7 lliuras, 16 sous, 5 diners.

Ítem. Per lo que gastí per lo mestre fuster per compondrer las portes del corral o qui entre a la establia, la porta del seller y la cunya,

gastant-se per esto quatre pots y mig jornal 1 lliura, 10 sous.... 1 lliura, 10 sous.

Nota. Que lo partit de la calcs que comprí per las obras necessàrias fiu a la present rectoria, que costà 3 lliuras, 10 sous, 6 diners no esta tota gastada si sols se'n gasta unas 2 quarteras per ditas obras, y en especial en reparar la cantonada de la necessària que amenaçava ruïna. Y així la demás calcs esta en lo corral de las gallinas té la present rectoria y se dixà per lo rector que vindrà. *Verum* Pau Sola, rector.»

Memoràndum dels deutes que deixa a la rectoria

Mn. Miquel Lladó, rector de Vallclara.

«Nota. Per lo rector que vindrà en esta parroquial yglésia de Vallclara, després de mi lo rector infrascrit. Luego que jo entrí en esta rectoria de Vallclara que fou lo dia 21 febrer de 1769, demaní a Joseph Lladó, hereu elegit per son oncle Miquel Lladó, rector de Vallclara, mon antecessor, que fes las obras necessàrias a la casa de la present rectoria. Y després de molta escusas, replicas y rahons, féu venir a mestre Ramon Salat de l'Albi per a judicar ditas obras necessarias, y dit mestre de cases, judicà ditas obras necessarias en la cantitat de 16 lliuras, 18 sous. Y de dits diners no me n'entrega dit Lladó ningun, si que me digué que per esta cantitat prengué una taula de noguer, que judicada per fuster valgué 4 lliuras, y dos banchs de pi, que judicats per mestre fuster valgueren 3 lliuras, que juntas fan 8 lliuras. Esta cantitat rebí de la manera sobredita de Josep Lladó del Velusell. Y rebí per las olivas que me cedí de las que li correspondian en dit any 8 lliuras que junta esta cantitat ab la sobredita fan 16 lliuras y faltan 18 sous per acabar de pagar la judicació de la casa. Y dit Lladó me està devent 9 lliuras, 8 sous per 3 quarteras de blat segalós, que me havia de refer per haver hagut equivocació a la entrega del que a mi me expectava a rahó 3 lliuras, 6 sous quartera. Y me esta devent 1 lliura, 2 sous, 6 diners per lo cap de any digui per son oncle rector mon antecessor ab hores de creu. Y dit Joseph Lladó està devent a la present rectoria, és a sos reverents rectors 40 lliuras, per haver de reparar los marges especialment lo marge del tros dit los Solans, que caygueren la major part en lo temps fou rector son oncle Miquel Lladó mon antecessor, que foren casi 30 anys. Y no obstant que dit

Lladó sap esta obligació, no hi ha hagut remey en fer-lo comparèixer en esta rectoria per a donar comptes y pagar estos deutes y fer los marges que ell esta obligat a fer en las terras de la present rectoria. Las ditas obras del marge del tros dit dels Solans, foren judicades per Pere Alsamora y per Joan Pau Gili, pagesos de Vallclara. Y per tant lo rector que vindrà pot obligar a dit hereu Lladó a fer ditas obras gastant las ditas 40 lliuras. Las ditas 16 lliuras, 18 sous las gastí jo ab obras necessarias de la present rectoria, com és de veurer en la nota del present llibre aont esta notat tot lo que jo he gastat per obras de la present rectoria, pues importa 25 lliuras, 1 sous, 11 diners. Y en cas lo rector vulga obligar a dit hereu Lladó en tot lo doble dit, jo estich prompte y aparellat per lo que toquia a la mia part de demanar justícia per a obligar-lo a dita paga. Y perquè consti dono la present nota en Vallclara als 24 abril de 1773. Verum Pau Solà, rector de Blancafort que era de la parroquial de Vallclara.»

Notícia d'un nou talem i dosser.

«Lo dia del Corpus del any 1788 se estrena lo tàlem de mitja tapeceria que's feu fer a Reus, que ab las vares y barra per a la creu importà 105 lliures, 9 sous. Cuida Joseph Anglès de comprar-lo y de anar-lo a buscar. Se li donà per son treball 2 lliures, 2 sous i 6 diners y a Francisco Estradé 15 sous.

També lo referit feu fer un dosé de vellut carmesí que importà o costà 38 lliures, 15 diners. Aquest lo pagaren los fradins.»

Noves campanes.

«Se trenca o trencaren la campana mitjana. Se dona a Joseph Mestre, campané de Calaf, per a tornar-la a fer, y lo concert fou 40 lliures fins al pes que tenia antes, pagant-li lo comú la vida los dias auria de estar a fer-la, y lo més pesaria se li avia de pagar a 10 sous la lliura, pesa dos arrobas més, que juntament ab las 40 lliures, y la vida, importa 74 lliures, 3 sous. Lo dia 29 de agost la fongué y la pesaren, que pesà vint y una arroba y deu lliuras, y lo dia 17 de octubre fou beneïda per mi Jaume Maymó, rector, y assistí com a padrí Joan Giné».

Relació dels comptes de d'obres de l'abadia.

«Jaume Salat, mestre de cases de Albi, judica per obras necessàries de la casa de la rectoria de Vallclara 69 lliuras. Francisco Germà, fuster de Velusell, judicà per obras necessàries la suma de 26 lliuras, 10 sous. Suma junt 95 lliuras, 10 sous. Me demanaren per la judicació casa un 2 lliuras, 10 sous, però després per composta, rebé casa un 1 lliura, 17 sous, 6 diners. Després enfadat de cartes vehent las dificultats que tenia per a cobrar, instat dels reverents rectors de Terrés, y Vinaixa, moguts del reverent Jaume Maymó, consentí a una composta de 70 lliuras liquidas, sens obligació de aver-la de cobrar de algú. Consentí a esta composta lo dit reverent Maymó 50 lliuras de las quals aguí de trauer 3 lliuras, 15 sous, sens lo gasto, per la judicació.

Per consegüent.

Càrrega.

He rebut líquid del reverent Jaume Maymó la suma de... 46 lliuras, 5 sous.

De tres cabirons venuts a un de Velusell, judicat per lo fuster M. Germà... 1 lliura, 13 sous, 9 diners.

De dos o tres trossos de llata, judicat per lo M. Germà fuster... 6 sous.

De cals... 8 lliuras, 17 sous, 6 diners.

Del cabiró... 73 lliuras, 13 sous, 11 diners.

De 8 cabirons... 9 lliuras.

De un pi per lo molí de oli... 4 lliuras, 10 sous.

De un cabiró de rabol de las comas... 15 sous, 11 diners.

145 lliuras, 2 sous, 1 diners.

Descàrrega.

Vint-i-un dia, tres homens cada dia per fer llates y cabirons a quinze sous cada u entre lo gasto cada dia... 47 lliuras, 5 sous.

Vint-i-quatre jornals de 13 sous cada un, és a saber 13 de Emmanuel Cervelló y 11 de Joseph Cervelló, que suman 15 lliuras, 12 sous, y 28 jornals de 11 sous, 3 diners, cada un, so és, 11 jornals de Francisco Estrader, 7 de Francisco Nadal, 2 de Joan Ribé, 2 de Vicens Cabestany, y 6 de Francisco Capdevila, que suman 15 lliuras, 15 sous per a compondrer las carboneres, junts suman... 31 lliuras, 7 sous.

De courer las carboneres... 10 lliuras, 15 sous.

Nou jornals de Salas per a portar cabirons y llates a 2 lliuras, 6 sous cada un... 25 lliuras, 4 sous.

Un jornal de Joseph Nadal per a portar llatas... 1 lliura, 19 sous, 10 diners.

Gastos de la meitat del jornal del calciné, de la meitat del forn, mesurar-la, portar-la y amarar-la en lo corral, ahon és... 17 lliuras, 11 sous.

Disset jornals del mestre de casa per a compondrer la paret y teulada, a 18 sous cada dia entre gastos y jornal... 15 lliuras, 6 sous.

Dinou jornals de menobres a 14 sous cada un, que suman 13 lliuras 6 sous, y vuit jornals de Anton Domènech, 2 de Joseph Boqué, y 1 de Jaume Anglès, a 13 sous cada un, que són 7 lliuras, 3 sous, suman... 20 lliuras, 9 sous.

Tres jornals de fuster per a compondrer llatas, fer una finestra y compondrer altra a 18 sous, casa dia entre jornal y gasto... 2 lliuras, 14 sous.

De la lleva de la finestra... 1 lliura 17 sous, 6 diners.

De teuls y rejolas ab los ports... 5 lliuras, 18 sous.

De guix ab los ports y ports de arena... 7 lliuras.

De claus per enllatà y enbigà y per la finestra y porta... 2 lliuras, 18 sous, 10 diners.

190 lliuras, 5 sous, 2 diners.

Gastos de fer lo trespol, adobar lo cup y adobar los graners.

De vint-i-sis quateras de guix a 7 sous, 6 diners y 5 sous de ports... 16 lliuras, 5 sous.

De rejolas y una carrega de teulissos ab los ports... 1 lliura, 8 sous.

De sinch días y mitg del mestre de cases... 4 lliuras, 19 sous.

Dels manobres... 3 lliuras, 6 sous, 10 diners.

Gastos de compondrer lo tapió que és sota la teulada... 1 lliura, 4 sous.

Gastos per a fer la porta prop de la establia y compondrer la del sellé... 4 lliuras.

31 lliuras, 2 sous, 10 diners.

Gastos de compondrer la porta y pany del corral y porta del carrer per qual se baixa al hort... 1 lliura, 5 sous.

Gastos de un mandato a Anton Domènech perquè no entres a la pessa de Esclopés... 3 lliuras, 13 sous.

Gastos per a fer la porta per a pujar al trespol nou... 2 lliuras, 10 sous.

Gastos de adobar la paret de la comuna, del hort y de adobar y posar los cabirons del corral y altres *cosillas*... 13 lliuras, 19 sous.

Gastos de posar una biga en la teulada, de fer escala per a la gorfa, adobar la porta del quarto de la cunya, la sala, la cunya... 7 lliuras, 10 sous.

Gastos per a adobar la paret de la establia, la del passadís, per a baixar a l'hora, per a fer barana per a pujar a la gorfa, per a fer la porta de la finestra de la sa y altres *cosillas*... 3 lliuras, 6 sous, 9 diners.

Gastos per a adobar la xemeneya, pastador, sala, etc... 5 lliuras, 9 sous, 6 diners.

Gastos per a adobar lo graner, pastador y trespol de la cunya y altres coses... 3 lliuras, 5 sous.

Gastos de enrejolar la sala y quarto major y de compondrer lo quarto de la entrada... 20 lliuras.

Gastos de fer la porta que se baixa al partador y la que-s baixa a la establia...12 lliuras, 10 sous.

Gastos de fer lo arch y paret de la, mudar la aigüera, fer fogons y la fumera... 22 lliuras, 4 sous, 6 diners.

155 lliuras, 5 sous, 7 diners».

Memoràndum dels conflictes amb diversos veïns del poble per les terres de la rectoria.

«Sàpia lo reverent rector de Vallclara, que Antoni Domènech de aquest pobla va fer anar experts a judicar lo seu tros de terra dels Esclopés, que afronta ab lo tros de la rectoria, sens lo meu consentiment. Los experts en virtut de unas pedras, que judicaren eran termes, judicaren que part de aquella costa que hi ha y de que sempre avia fet raurer la brossa lo reverent rector era de Antoni Domènech. Jo per a que no entres a treballar la terra, determini se li posés un mandat y ell no respongué. No admiraria que entrant altre rector no pretengués aquella terra en virtut de la relació que devien fer los experts, especialment dient molts de aquest poble que no és necessari que la part assistesca o se avise.

Joseph Batiste dit Vilalta arrebassava sota y als costats de la anjusa que aguanta la paret de la casa de la rectoria, pretenent tot aquell

terreno, arrencar la anjusa y fer allí una casa. Se li posa un mandato y no respongué.

Anton Domènech, sobre dit, va fer raurer un gran tros de brossa dels Fontanals, que sempre avia tingut lo rector de Vallclara per terra de la rectoria. Mani jo als experts que anassen a judicar-la ab consentiment de ell. Los mostra dit Domènech unas pedras per termes, que digueren los experts que no tenian sombra de termes. Després los mostra unas pedras cubertas de otras pedras, que digueren los experts, que tenian figura de termes, però eran sota un marge llarch igual que passa de la terra de la rectoria a la de Domènech, y així mateix hi ha altres marges que passen molt anyà, que indican clarament que aquella és terra de la rectoria. Digueren los experts que si ells avian de fer judici, tota aquella terra la judicarian de la rectoria. Digué dit Domènech que aquell tors de brossa era una compra a part y que lo acte era en la rectoria de Vallclara. Jo he mirat y remirat los actes de compres y vendas, y no he trobat tal acte. Lo que he trobat, és que la rectoria de Vallclara té un tros de terra en los Fontanals, que hi ha molt de botja. Si tot lo que ha ras dit Domènech fos seu quasi no quedaria botja, y part de la terra cultivada seria sua.

A més de assó aquellas pedras o fites no se trobaren anys passats per los experts, ni per dit Domènech, y ara se han trobat colgades en un puesto que ni ell ni ningú avia trobat, y los mitgers del rector, avent ras aquell botja no las trobaren. Ni ditas fitas tenen connexió o se encararan ab otras fitas que hi ha en dit tors.

Se ha de advertir que Joseph Boquer, aquest any 1796, ajudant a Vicens Cabestany a umplir una bota llogada per lo reverent rector, digué que ell avia ohit a dir a Joan Boquer de Vallclara, que quant ell era rebadà jugant, plantavan fitas ahon bé los aparexia. Ab assó se pot veurer lo judici de molts termes o fitas.

Se suspengué la judicació. Després en lo any 1801 anaren los experts a judicar y plantaren fitas».

Notícia de l'obligació dels veïns de Vallclara de pagar dos quartans d'ordi a l'església.

«Nota bene. Dia 8 de desembre del any 1801 me digué Antoni Gili, regidor que aquella mateixa tarde estant venent lo blat de Sant Joan devant de innumerables que'l avian pagat y de altres que no-

volian pagar avia dit Joseph Nadal de Vallaclara que en las ordinacions de la vila hi avia una nota en que cada casa de Vallclara se obligava a pagar cada any dos cortans de blat per la iglésia.»

Processó a l'ermita de la Mare de Déu de la Jonquera de la Pobla de Cérvoles per pregar per la pluja.

«Dia 31 de mars de 1816 rebí una esquila del senyor vicari perpetuo y del senyor ajuntament de la Pobla de Cervolès, participan-me y al señor ajuntament de Vallclara que dia 3 de abril del expresat any havian de trauer la Verge de la Junquera y per consegüent estimarian la assistència de aquest poble. Luego ho féu present al ajuntament, y resolguerem assistir com és de costum. Havent interrogat a varios individuos del poble si se recordavent de la solemnitat de altres anys quan treyan dita verge per pluja, uns me responian una cosa y altres al contrari, de quals resultats estava in obscuris del que se havia de practicar per dita funció, per no trobar res escrit en lo arxiu. Perquè los rectors esdevenidors sapian lo que se practica en ditas rogativas y solemnitats paso a escriurer la següent relació.

Dia 3 de abril de 1816 de bon matí féu tocar las campanas per celebrar la santa misa y luego després de forma la profesó de rogativas cantan la lletania de la Verge, com se digué era de costum se porta lo Sant Christo major, la Verge dels Dolors per quatre doncellas, la creu bona, un pando negre y altre Sant Christo menor ab mols tafetans negres per las noyas y lo senyor ajuntament darrera del rector, autènticament ab la vara y banda, batlle regidors, lo rector ab la capa violada y la vera creu que se porta tapada per ser en la semana de pasió y anarem formats fins a las bacias. Allí se desplegà la profesó, se apagaren totas las atxas y los ciris de la gen, quedan encesa la llenterna.

Arriban a las heras de Vilusell se forma la profesó cantan la referida lletania a veus, se pasa per darrera de la basa, encontrarem la yglésia de Sant Sebastià oberta ab mols ciris encesos al altar, entra dins al presbiteri acompanyat de atxas, se canta la commemoració de sant y continuarem la profesó fins a la fon, ahon se desplega com antes. Al arribar al terren se resa lo rosari ab devoció, cerca de la Pobla se forma altre vegada la profesó e immediat a las casas se féu un rato de temps perquè la profesó de la Pobla surtís a rebrer-nos com és

de costum, vingueren ab profesó y lo pàrroco de la Pobla posa a mà dreita al rector de Vallclara, anan tots juns cantan la lletania de la verge fins a la yglésia, ahon se desplega la profesó y la de la Pobla continua son viatge a rebre los altres pobles.

Después que ja foren los sis pobles forasters allí, se tocaren las campanas y de set profesons se féu una ab lo modo següent, y se digué era de costum. Lo pàrroco de la Pobla ahon li correspon portan lo cap de la profesó, a mà dreita de ell lo rector de Vilusell y a mà esquerra lo rector de Vallclara. Devan del rector del Vilusell anava lo del Albi y devan de aquest lo de Cervià, devan de mi anava lo rector de Ulldemolins y devan de quest lo rector de Vilanova, tots los rectors ab las capas y veras creus. Lo mateix orde se deu guardar segons digueren en orde de las profesons dels pobles forasters en quan a imatges y la gent exceptuat que la profesó de la Pobla anà devan de totas. Tots los rectors anarem contiguos los uns als altres, quasi tocan-nos ab las capas, y los ajuntaments dels pobles después de nosaltres guardan tots lo orde que corresponia. Portaren la Verge quatre sacerdots y se feu lo curs de la profesó general per los camps y arribarem después baix a la hermita, ahon devan de ella estava preparat un altar, lo pàrroco de la Pobla celebrà allí lo ofici ab música, diacas y mestre de ceremònias, y los rectos forasters nos asentarem al presbiteri se'ns tocar-nos las capas de sobra, deixan las veras creus a las gradas del altar y los ajuntaments se asentaren baix del presbiteri ahon estaban uns banchs preparats. Al ofertori se predicà y predicà lo pare Pere Pasqual Cabrer, mercenari de Montblanch. Después de haver acabat lo ofici a dita capella se torna a formar la profesó acompanyan la Verge de la Junquera a la yglésia parroquial ahon fini la profesó tocadas las tres de la tarda.

Anarem a dinar y en aquest punt de dinar penso que cada poble se'l paga, si sols lo ajuntament de la Pobla destina una casa per lo rector y ajuntament de cada poble, però per ser condexible del pàrroco de la Pobla, vas dinar a la sua casa, ahon també dinà lo del Albi com amich.

Después de haver dinat se alsaren las campanas y la profesó de la Pobla acompanya totas las profesons fins ahon las van a rebre, comensan a despatxar los de més distància. Luego de no ser vistos de la Pobla se desplega la profesó, arriban a la fon del Vilusell se torna a formar cantan la mateixa lletania sempre, tornarem a entrar a Sant Sebastià com al matí y a las heras se desplega. Después pasarem

lo rosari y en ser a las bacias se fora y continuarem fins a la yglésia ahon fini. Doctor Juan Aguader, rector.

Dintre dos dias de finida la referida funció comensa a plourer en aquest poble y después anà continuant com que fou molt de remey per los blats, però per això continuarem nosaltres en aquesta parròquia un novenari de rogativas. Dona lo poble dos lliuras de cera a la Verge. Aguader, rector».

Santa missió de tres religiosos franciscans de Reus

«Dia 13 de novembre de 1817 comensaren la santa misió en lo poble de Vallclara tres religiosos franciscans de Reus y acabaren lo dia primer de desembre.

Al dia 25 de dit mes y any se aseasona lo via crucis per la yglésia y per los carrers del poble per un misionista. Lo via crucis se acostuma fer lo dia del Diumenge de Rams a la tarda y lo Divendres Sant al matí, dien tots los dos dias, primer lo rosari antes de fer lo via crucis».

Santa missió de dos religiosos del convent d'Escornalbou.

«Dia 15 del mes de abril de l'any 1825 comensaren la santa missió en lo poble de Vallclara, dos religiosos del convent de Escornalbou, lo un era pare Joseph Serrat y lo altre pare Maigí Martí. Finiren la missió lo dia primer de maig de 1825, sent rector lo reverent Joseph Figueras».

Santa missió de tres sacerdots de la casa de la Missió de Reus

«Dia 26 de maig de 1831 doctor Jaume Vehil, doctor Joseph Planas y doctor Joan Domingo, sacerdots de la casa de missió de Reus donaren principi a la santa missió en lo present poble de Vallclara y terminaren lo dia 12 de juny al matí ab un solemne ofici y comunió general ab plàtica la que digué lo referit reverent doctor Planas, y a la tarde ab solemnes completas professó en tots los oficis ab lo Santíssim Sagrament, del mateix modo que se practica per Corpus».

Relació de les millores fetes a l'església

«Lo any 1842 lo dia de la Nativitat de Nostre Senyor Jesuchrist vas estrena la guarnició de la mesa del altar mayó, y lo palis nou

de tapeceria ab flos, vas fe lo vermell de trosos de una capa vermella que estava tota tiñada, també vas fe lo palis negre de vellut y vas arreglar y añadí lo palis vell de tapeceria de trosos de una casulla vella de [...] y lo morat de trosos que havien quedat quan faren la casulla morada y·l mateix palis. Vas fer las sacres del altar de Sant Ysidori.

Lo any 1844 vas fe las sacres noves del altar mayó ab vidres.

Lo any 1846 vas fe la capa de tapeceria ab flos, lo vestit de la creu y la tovallola blanca y se estrena lo dia la Mare de Déu de agost.

Aquest any 1847 vas fe daurà lo calse petit que estave interdit de la última visita féu lo senyor arcabisbe en 1832, y lo havem estrenat en lo mes de abril del present any 1847. No·l vas fe daurà més aviat perquè en la província no hi avia altre bisbe que lo de Barcelona per enviar-lo a consagrà.

Lo retaule de Nostra Senyora del Rosé, lo daurà lo señor Francisco Batlle, doradó de Reus, per lo preu de tres centas lliuras, qual ajust se féu de consentiment de dit doradó y de mi rector, en presència de Joan Sales, batlle en aquell any. Se comensà a daurà als últims dies del mes de juliol y se acabà la vigília de Nostra Senyora del Rosé, 7 de octubre de l'any 1847, y·s benehí la mateixa vigília. Tomasa Cartañà y Alentorn, casada ab Sebastià Mariné de Vilaplana, deixà en son últim testament 200 lliures per dita obra les que ha pagat dit Sebastià Mariné, y lo demás se va añadí de algunes prendes tenia la yglésia y del culto. Verum Joan Cardona, rector».

Benedicció de les noves campanes

«Dia onse de desembre de 1846 vas beneir las campanes que se van fe de nou, las quals estaven trencadas. La grossa del any trenta cinch o trenta sis y la petita estava trencada de més temps. De fer-las costà onse onses de or, fins a posar-las al campanà fou obligació del campané ab la ajuda del poble. Lo pes és, la grossa pesa onse quintes y tres robas y la petita tres quintes y una roba. La campana grossa esta beneïda baix la invocació de Sant Ysidori, patró del poble y la petita baix la invocació de Sant Joan Baptista, titular de la yglésia parroquial. Verum Joan Cardona, rector».

Processó a l'ermita de la Mare de Déu de la Junquera de la Pobla de Cérvoles per pregar per la pluja

«Aquest any 1849 per rahó de la gran sequedat tenia tot lo vahinat se determinà trauer la Verge de la Junquera y per lo dia 12 de juny no· s'oficia aquella municipalitat per asistí a aquella solemníssima festa se féu aquella parròquia a Maria Santíssima de la Junquera, a fi nos alcansàs lo benefici de la aigua. Aquesta vegada fou molt lluïda la professó perquè y haguè festes y las donas anavan y miñones moltas de tres en tres ab un Sant Christo de las capellas y las dos compañonas tenian en la mà un tafata negre que baixava del bras de la creu y un ciri en la altra mà, altrás portavan un Sant Christo petit en la mà. Anava devan un miñó ab lo farol de los dos que té lo altar del Rosé, després la creu de fusta daurada, després lo Sant Christo de la sacristia, en seguida la creu de plata, la Verge dels Dolors, y finalment, lo Sant Christo gros enarbolat, que may se havia portat. Havent arribat a las heras del Vilosell encontrarem que la professó del Vilosell no havia eixit y allí estiguerem molt tems entretinguts fins que agué eixit la professó. Advertesch que si alguna vegada se econtrau en semblant cas, pasarau devan perquè en la Pobla lo primé que hi arriba admeten. Lo curs de la professó és lo següen. A la dreta va Cervià, Albi y Vilosell a la esquerra Uldemolins, Vilanova, Vallclara y la Pobla, al mitg de Vilosell y Vallclara, aquest és l'orde que·s guarda. Després al tornar-se a retirà las professons comensan per los més distans y Vallclara y Vilosell som los últims de marcha. Se dona dina a tots los empleats que portavan la mare de Déu, lo Sant Christo y las creus y als cantos. Verum Cardona, rector».

Processó a l'ermita de la Mare de Déu de la Junquera de la Pobla de Cérvoles per pregar per la pluja

«Aquest any de 1859 per la gran sequedat tenim tot lo univers se determina trauer la verge de la Junquera, lo diumenge de Passió nos oficià la municipalitat de la Pobla per asistí en aquella solemníssima festa se féu a la Verge Santíssima en aquella parròquia, se anà lo Dimats Sant a dita festa, la professó de Vallclara fou molt lluïda, anavan 15 minyons de 10 a 11 anys ab vestas y achas de antochas en la mà, los homens ab moltas vestas y achas, las imatges dels Sans Christos

y Nostra Senyora dels Dolors y creu de plata com lo any 1849. Las miñonas anavan de tres en tres portan un Sant Christo y las dels costats tenian una cinta negra en la mà que baixava del bras de la creu y un ciri en la mà. Verum Cardona, rector».

Notícia de la construcció del retaule de l'altar major

«Als primers dias del mes de desembre de 1861 se comensà lo retaule mayó de aquesta yglésia de Sant Joan Baptista de Vallclara y después se van fe los demás. Lo escultó fou lo senyor Felix Ferrer, natural de Móra de Ebro, ab los dos fills acabaren la obra la vigília de Nostra Senyora del Rosé de octubre de 1862.

Lo retaule mayó coste de màs 450 duros los 4.

Lo diumenge de Rams de 1862 vas benehí los sants del retaule mayó y vas celebrar lo sant sacrifici de la misa y vas continuà celebrat tots los dies».

Memòries del rectorat de Mn. Salvador Civit

«Nota bene. Lo dia 30 de juliol de 1884 vatx arriba en aquet poble lo senyor rector ya era fora y habia deixat las claus de la yglésia y de la rectoria al alcalde, vatx demanà la casa del senyor alcalde y a l'arribar vatx cridà, van surtí al cap de la escala y al di-ls que era lo regent nombrat que demanava las claus responen –bé-, van a dal o no sé ahon, baixan la claus y-m diuen tingui y res més, las vatx pendre y me'n vatx cap a la rectoria, com no m'habia sigut posible aquell dia porta'ls mobles, volia demana'ls com podria col·locar-me per dos dias, però al veure un papé tan fret y ab certa espresio de despresi, me va sembla'l milló no demana'l-si res, creent-me seria una de aquellas famílias que tan se's timan als capellans cuits com crus, vatx pensa ya te arreglaràs. Com lo endemà era diumege me va se presís quedar-me, no-m va falta acullimen y mols que se'm va oferí. Al vespre vatx tindre un viatich en el que va asistí tot lo poble com és de costum, ab tots un dels actes religiosos que-s fan ab més fe y devosió y am vatx anima un chich. Después estan junts los cantos, sagrista y campané vatx demana quin era lo costum del poble los dias de festa y-l campané me va di que ell cuidaba de tocar la oració y en seguida tocaba a misa que después se feyan segonas que yo no

sabia que volian di y después las tres y-s comensava la misa per no exposar-me a fer res contra la corren del poble, vam quedà que-l campané a las oras acostumadas faria tots los tochs y al de las tres comensaria la misa. Al han se'n damà lo campane va toca la oració y a misa y yo men vayx ana a la yglésia y allí esperan que-l campané fes los demás tochs al cap d'un quart a vin minuts que-ncara no y habia ningú dins la yglésia vatx notà algún descontenten a la porta de la yglésia, vatx mira y-l campané habia desaparegut y-l bon home de bona o mala fe se va olvidà de cumplir lo que m'habia promès dita promesa tothom la va sapigué, demano un escolà y li fatx fe fe los tochs que faltaban y vatx comensà la misa d'això va resulta ya la primera murmurància excitada per aquells que sabian que no hi tenia culpa perquè trigaba tan a comensà la misa y això que-ntre tot si va escorre mitxa ora escasa als pochos dias vatx sabe aqueixas queixas vatx procurà anà un poch més depresa però habia de comensà la misa sens que ningú la veiges comensà y per això runa perquè era ransune als pochos diumenges sentblant-me que axò no anava prou bé vatx comensar a queixar-me y a crida'ls y-ls vatx di que fins que hi hauria gen a la yglésia no faria las tres y que als 5 minuts se comensaria la misa, tan si criden com si rabien y vatx formà-l plan de aprofità una ocasió oportuna per traure lo toch de las segons que era la causa d-scapsà moltas missa. Ho hay fet ya esta tret aquell mal costum si algun lo té per bo lo pot tornà posà.

A la tarde de dit primer diumenge vatx dir al sagristà que-s feya y-m va dir que-s deyà lo rosari ben depresa y staban tan acostumats a abreviar paraulas que ho feyan resultar a una mitat me va sembla que era mol fret lo sol rosari y'ncara abreviat, vatx dir-ho ben dit perquè no se di'l anbarbusat y a més vatx anyadir-i la estació del Santíssim de dir-ho ben dit no-s van caixà, però si de añadir-i los 6 pare nostres dient-me que no-u fes perquè sino no hi vindrian la gen y això que y bay contà 4 o 5 homens y 6 o 7 donas, que segons ells eran los que acostumaban anar-i y per sert que va durà alguns diumenges que casi eran los mateixos, yo no vatx fe cas del que deyan, vatx continuà anyadin los 6 pare nostres y de segú que si ara no-s diguesen runarian mol més y això que hi ha molta més assistència.

Als dos o tres dias vatx surti a pasegs, vatx trobà una colla de treballados que brenavan a la vora del camí, los vatx donà lo Déu

us quart y com nom van contestà cap d'ells no perquè no-m sentisin pues me vatx hagué de apartar per no chafals, vatx pasà de llarch sens di-ls res més. Sent demà vatx surtí per altre camí y-m va sucseuí lo mateix que-l dia anterior.

¿Quin consepte podia formar del poble? Lo que m'habian insinuat y mol més cuant vatx sabé que-ls amos que eran allí present y també alguns jornalers pasan pels millors catòlics del poble.

Als pochos dias de ser así se'm presentà un canto titulat majo que si bé-s creya ab las mateix facultats, no era pàrroco però si parroquia junt ab son cunyat y enrraonan de las cosas del poble me van dí que si feya lo que ells me dirian, aniria mol bé –volia dí per ells- y que si no pasaria disgusets, yo-ls vatx contesta si m'aviseu vos ho estimare però yo obraré segons los concells y-l qui-m mana lo meu superior.

Al diumenge pròxim a vinguts junts ab altres dos cantós comensaren a fastidiar a un altre cantor que no era de la sua lliga, sort que era de bons sentiments, perquè ells volian fer-li veure que yo-l volia fora del chor y que no eran ells los que ho feyan y aixis van fe corre la veu pel poble pensan aixís que ell seria qui-m faria la guerra al cap d'uns cuants dias meu van dí. Diu que vostè no vol a fulano al cor. Yo vatx respondre com ignoraba que asistís al cor no habia notat que faltes y sort que com ya he dit era home de bé que, no-s va creure las malas llenguas, si no que com ell mateix me va dí no hi anaba per no veure's fastidiat dels altres que volian se ells tres sols per fer-se dí si senyors, per fer-me fe la lley y las cosas al seu gust y conveniència. Vatx sapigué después que tans com habian tingut gust en ser cantors per las mateixas rahons, habian hagut de dexar de ser-u. Tot los hi va sortí al inrraves la providència va disposa yo guardava silenci fen cas omís de totas las calumnias y contemplan la llima sorda que m'anava lliman per trencar tots lasos de unió, però sense dí res ni que ells ni-ls que-ls apoyavan o puguesen coneixe als y anava trancan los pasos ells proposaban y Déu disposava.

Vam arriba al dia de la Asumsió, si bé que nos coneixia ab res que fos dihada anyal, pues no hi habia imatge de la Verge ni-s feya llitera ni tan sols vatx pogué cambia cap ornamen de celebrar y per sert que fins los dias fainés me dava vergonya de usa-ls, ni pogué posa cap adorno al altar que señalés festa, però volia fer-u tan solemne com pogué per les que no fos costum. Después de misa matinal sens

perdre ni un minut de temps, crehent-se que aquell dia y hauria algun devot que desitjaria rebre los sacraments, me-n vatx anà cap al confessorari però al baixar del presbiteri vatx notà que ja no y habia ningú a la yglésia sinó dos dones que-s van alsà y fuixin com si-ls hagués fet pó y aixís va succuí totes las festes fins als últims de la Cuaresma, yo vatx manifestà a algunes persones en particular tan aqueix dia com altres festes senyaladas com no y habia ningú a confesà y sempre-m contestaban ho, que no és costum y tan era aixís que al setembre del mateix any lo Papa concedí un jubileu general yo al rebre lo butlletí lus hi vatx anuncia explicant lo que era y com se guanyava, pensava que algú hi hauria que desitjaria guanya'l pues sols dos hòmens forasters que tenia a casa y la mare y naboda van rebre los sacraments per guanyar-lo. Van se a l'hora de misa majó a dos cuarts de nou vatx fe senyal y fen la mitat més de temps dels altres dies en lo espai dels tochs a un quart y mitx de deu vatx fe las tres pensan avuy si que cridaran y això que tampoch y habia ningú dins la yglésia, però en haber tocat las tres vatx quedà sorprès se'm presenta-l sagrista ab crits insultan-me perquè anaba tan depressa tot speran los cantos que-s taban carrer y deyan y so pensavan com més que-l rector no comensara, sens naltres si van fe més de tres cuarts de deu vam cantà tersia y después a misa que hi vatx conta una dosena d'homens y poch més o menos una vintena de dones, la mitat més de l'acostumat dels diumenges, se-nten a misa majó que a misa matinal, ncara ncara.

Ab aquestos flujos y reflujos vam arribà a Nadal, yo staba convenusut no sé perquè que no y habia la costum de dir matines y com estaba tan escamnat no vatx forma la intenció de posar la primera tal solemnitat y per axò no-m vatx enterà de res y encara bo perquè me hauria disgustat més, perquè si bé se'n cantaban tampoch era costum de anar-i dingú, sinó que-ls tres cantos a l'hora que-ls queya bé se las arreglaban a son gust y cuidado que ningu-ls digués res que per això procuraban se sols y cuant bé-ls apareixia dejan al campané que toqués a misa a la que asistían tan pocas personas com pensa-s pugui y també perquè tampoch era costum. Ya sen poch, antes de dia fatx fe sañal com havia dit als cantos y campané al vespre antes después de completes que no-m vant parlar de res de matines, lo campané va ana y va avansà totes las campanas perquè era de costum. Yo vatx fe los demás tochs y cuant era ya dia clà, vatx fé las tres y cuant,

los cantos van se servits, segons son costum, van anà al cor y vatx fé encendre tots los ciris del altar y un escolar ne va pujà un també enses als cantos y li vatx di que-ls digues que ya tenian la misa buscada quant tot va sta enses ab la campaneta un escolà va fe señal com era de costum per comensà la misa y sento que-l majó comensa Deus in adjutorium & y continuar tèrcia que segons me van fé entendre ya-u tenia de costum dich a un escola diga'ls que la tèrcia no-s diu fins a misa majó. Van para y comensan la misa y havia la costum que después de la misa los cantos y escolans anaven a la rectoria ahon tenian ya preparat una costellada y per supuesto lo vi blanch. Yo ignoraba tot això. Atvertin que-ncara que hu hagués sapigut no l'hauria seguit y com nos va fe dit convit veus aquí un mar de llàgrimes ve la misa majó ya no asisteixen va succui lo que desitjava y no com fer-u, per si sols van deixa de ser cantos només perquè no-s van pogué infita de costelles. Después de fets tots los tochs de misa ya tip d'espera que ya casi me-u habian fet pendre de costum vehent que-ls cantos no eran al cor, me trech la capa que ya portava per comensa des del peu del altar, per més que no fos costum me'n vatx al cor pregunto a un dels poquets que hi havia, que fan los cantós que no venen y-m diu que no-ls ha dat costelles li dich que no y-m va explicar la tal costum y per això no esper-i que no vindran, vatx fé anà a un escola que digués als que estaban arrincunats que eran baix als banchs que fesen lo favor de pujar al cor y al instan van sé allí, vam canta tercia y la misa y veus aquí que los que fastidiats no podian assistir al cor, los quals n'eran mol més dignés, va ocupà lo seu puesto y ells sempre més arrincunats.

Ya som a 1885, a principi d'aquest any va haber-i los grans terremotos de Andalucia per exortar-los com manava lo senyor arquebisbe en lo bolletí, que fossin caritatus y misericordiosos per tantes famílies que habian quedat desgraciadas vay pensa que seria mol convenien dir-u també a misa matinal, tota vegada que a misa majó a penas may hi havia gen, però a penas havia dit quatre paraulas quant vatx notà que-ls hòmens anaban desfilan cap al carré y això que-ntre tot no vay pasà de 5 minuts, proba la poca caritat d'aquella gen y ho van afirmà que no van donà ni un marvedís, los demés o bé una gran part del poble si que van sé caritatus, pues no va se dels pobles que-s va recullí menos.

Vam se a la Cuaresma y com veyà que la costum era sols de anar a missa primera y a missa major predicava pels banchs, vaxt determinà anuncià que tots los diumega la tarda hi hauria rosari, sermó y al final se cantaria lo Misereri y aixís va dà un bon resultat, pues may havia vist tanta assistència a cap funció. De manera que'l regent de Sèrvia me va demana per anar a predicar lo septeneri dels Dolors y aixís ajudar-lo a confessar 8 dias però com estava compromès per predicar un cisenari de Sant Josep a la Espluga Calva li vaxt dí que no podia deixar tans dias la parròquia y com era sol y no trobava per ajudar-lo, ho va dí al senyor arquebisbe y-m va envia un ofici manan-me que anés 8 dias a Servià y un altre al pare Juan del Albi manan-li que'l diumenge que yo fos fora vingués a dir missa a Vallclara, y vaxt contestà al senyor arquebisbe que havia promès de predicar una senmana a la Espluga y ell me va remetre que anés a la Espluga y después a Servia, y aixís o vaxt complí, però vaxt hagué de falta dos diumenges y això ho van estraña però mol y van sentí en gran manera que'ls dits diumenges no-s fes funció a la tarda y vahen los bons desitgs de aprofitar-se se a fet tots los anys y com no-s coneixia en res més que-s fas a la Cuaresma als dos any vay posà la costum de fer lo Vicarucis tots los divendres de la Cuaresma y ha donat bon resultat pucs hi hagut bastanta assistència.

Vam arriba al Dijous San a la tarda se van canta los oficis però no-s van pugué acaba perquè també era costum la chicalla matar jueus quant als queya bé y apesar dels meus esforços en reña antes de concluir laudes, chics y grans, van rompre lo gran seroll dels fasos però no ha succuit més perquè'l següent any los vaxt di com se feya y que no se atrevís ningú a dar un cop fins que yo comenses y sinó no faria cap més funció y cap més any se faria fasos. Después dels oficis yo estava en casa repasan lo sermó al cap d'uns 3 cuarts vaxt a la yglésia y troba tot lo jovent pasaijan lo sancristo y moltes noyas y casades sense caputxa dretes pel damun dels banchs y per supuesto tota la canalla fan tots broma ab lo que duya'l Sancristo semblava una sala de ball al veure això yo-m vaxt incomoda y ab grans crits y trumradas al qui-m venia los vaxt treure de la yglésia sols alguns joves has volian cuadra dient que sempre hu habian fet y que si no'ls deixava porta después no-s duria per la profesó. Yo'ls vaxt di, però cremat que'l deixesen y si a la profesó no'l volen dur que no-s dugui

y en tal cas no-s fara profesó no és ara la hora de probar-lo cremats murmuració per tot lo poble tanta com se vulla, al vespre va du-l sancristu y-s va fe la profesó. Al any següent lo diumenge de Rams vatx di si volen provar qui pugui du-l sancristu que u provin avuy a la tarda, però vull ser-i yo que no hi vull suroll y que no esperin al dijous perquè mentres Nostre Senyor serà la moliment no u permetre tan si-m critiquen com si-m murmuren y tothom l'any anterior criticarme perquè prohibia aquell costum y después tothom me hu va troba per ben fet de manera que desde allevores no sols se portat a la profesó sinó també lo diumenge de Rams y-l divendres per fer lo viacrucis lo que-ncara no havia vist.

També convé nota aquí que era-l costum de deixar oberta la porta de la yglésia tot lo dia però hi havia-l costum d'anar-i a dir parenostres, només que las criatures y a vegades més que criaturas antraban y surtian cometen mil disbarats y si-ls apretava agafavan la corda de la campana y-s divertian tocan. Vatx vulgué corretgí tal abús y aixís los anava esquivan però un dia que a cops de capana hu van esvalota tot vatx surtí y als primers que vatx troba o milló era-ls últims que fuxian los vatx da una morma a cada un però las suas mares ho van veure, crits, renechs y malediccions no-n volleu més sobre tot la del més gran. Vist això vatx hagué d'aplica lo remey aficas que no volia aplica'l perquè-m creya que tothom lo trobaria per mal fet y aixís va se. Al diumenge los vatx di que ya que nos podia evitar lo abús de las criaturas la yglésia estaria sempre tancada, si algú volgués anar-i fos pel que vulgues que vingués a demanar la clau. D'això va resulta lo que-m pensava críticas y murmuracions, la canalla no poden-i entra cuant volian aprofitaban cuant lo campané anava a tocar puijaban al campana y a pedrades feyan malbé la teulada. Vatx di al campané que no volia canalla al campana, aqueixos avisos van dura mol temps però sempre sens dona cap resultat de manera que vatx hagué de fer puja dos mestres que hi van esta un dia y mitx per arreglar la taulada a treure pedras que embasaban las canals y arreglar las teules desjuntadas y cambiar las trencadas que van pasa de 25 los que-s van hagué de posa noves. Vatx continua fen las mateixas advertèncias al campané però sempre sens esmena va pasa mot temps així fins que per últim ya fastidiat mi vatx posà serio y li vatx di enfadat no vull més canalla al campana y perquè li vatx di enfadat al vespre

ham va porta la clau de la yglésia dient que no volia se més campané. Yo ho vatx comunicà al senyor alcalde perquè lo ajuntament ha pagat sempre al campané y ell me va respondre que ya-n posarian un altre. Yo confiat de las fingidas promesas interinament feya afansa quant convenia als escolans. Va pasa mol temps sempre prometen però campané no s'han posaba no perquè no-n trobesin pues vatx sabe que tres o quatre ho habian demanat algun d'ells mol dicne y tots van se despedits. Ell me prometia al devan que ya-l posaria però al redere al cafè y pels salles sabia que deya que ell no-l posaria sinó que-l havia de paga del culto saben tot això y no volen posa aqueixa carga a la fàbrica perquè sempre havia sigut costum de pagar-lo lo poble los vatx di que no-s tocarian las campanas més que a batallades fins que hi hauria un campané y la oració del matí que fins a punta de sol dient que si volian despertado que-l paguesin y aixís ha set fins que fastidiats ells y no yo com era la sua mala intentio van determina nombrar al mateix campane però ab segons fins que ya-m va dona bon resultat pues hi hagut bastanta assistència. Y después vatx saber-u però que-ls va surti tot al inrraves tot portat y mogut per un que no era del ajuntamen y sinó hagués sigut ell no hauria pasat.

Vehent la fredo que hi habia y que no hi habia qui sentís may cap sermó pues a misa majó y asistia mol poquets y només perquè no era costum vatx procurar buscar un medi per fer novenari d'animas perquè aixís tal vegada sentiran algun sermó si u reben ab gust perquè donés bon resultat lo primer any vatx fe vindre lo reverent Josep Borràs, rector de Vallbona, y va se tan ben acceptat que tots los dias y asistia casi tot lo poble y no sols aqueix any sinó tots los demés anys pues he procurat que cap any y faltes vehent que daba mol bon resultat. He dit que tots los dias hi habia molta assistència al sermó però a pesar dels avisos y suplicas vam pasa tota la senmana sens que ningú vingués a confesà, desmayats tan yo com lo predicadó de que no donava lo resultat que desitjavam vam determinà al diumenge de fer comunió general y aixís ho va anuncia lo divendres però que los que no puguesin assistir lo diumenge que aprofitessin lo disapte en cual dia van comensa a vindre unas cuantas dones al vespre va torna a dir que-l endemà hi hauria comunió general que a las quatre se tocaria la oració y dos cuarts de sinch ha sus posariam al confessionari que

a la punta del dia se diria la primera misa y entre set y vuit se diria la segona y s faria la comunió general pentsant-nos que hi hauria temps de sobres per confessar a poca gent que vindrian però vam queda engañats antes de la sinch tots los banchs ya estaban plens d'homens y después van anà venin dons de manera que vam hagué de ratarda una hora més a tocar a misa y l predicadó va confesa mentras yo vay di misa casi fins que vay da la comunió.

Al veure lo bon resultat que tots los anys dava aqueixa obra tan santa no se perquè algunas persones y no de aquellas que ya no van a misa sinó aquellas que volen que ls tinguin pels més catòlics han procurat secretamen y fent de manera que no fossin descoberts fe propaganda perquè no se asistís als sermons y alguns buscaban medis espresament per impedir a cuants poguesin tot és només que per enveja. Entre las moltes fetxurias que han pasat y que yo no n fay cap cas una han citaré que s com un candaleru enses per las demás. Un any mentres se feya lo sermó yo estaba a la pota del cansell a la part de fora que me hi pasava casi tots los dias per evitar alguns desordres mal intensionats vatz sentí que uns cuants joves baixavan tot rondan me vatz posa alerta y vatz nota que tot cantan van pasa per devan la yglésia sens parar-se fins a la taverna y al arribar allí va para la ronda y sens entrar a dins se van gira y tornar a puja me vatz posa detràs la porta per veure que farian y de dret van entra a la yglésia a sentir lo sermó no puch di si tots perquè feya molta fosco com tothom era a la yglésia ho van sentí però s creyan que cantavan aturats devan la yglésia y tothom va reprobava mol aquet fet de manera que una persona ls va reprende mol y ells vatz senti que deyan si que sta mal fet però si hu habem fet perquè ms hu han fet fe lo Claca hams ha promès un conill si ho feyam tan poch costa de dir una veritat com una mentida y això que hu deyan a las foscas yo sols diré que aqueix fulano Claca va sé duran la meva existència aquí consejal de lo ajuntament y no tinch present que may assistís al banch com los demás perquè no volia assistir yo no hu sé, ni tampoch ha faltat cap any a la Cuaresma al cumpiment pascual com los bons cristians.

L'any 1887 vatz sapigué perquè me hu van di que estaba a la llista dels consums ho fatx fe present a l'ajuntament perquè me habian posat als consums y van di que no n fes cas perquè seria com als

anteriors que no-ls pagaria que anava pels drets de las festes sen aixís no diré res y vatx continua fen las festes y sols me pagaban los drets del predicador que eran 8 duros de quatre sermons. Después va torna a se alcalde Josep Josà alias Mas qui hu era ya cuant vindre y dit Mas cuant va surtí de alcalde me habia de paga los 8 duros dels predicadors de las festes de aquell any. Yo vehent que ell no-m deya res lo vatx envia a busca y li vatx fe present tot y-m va respondre que ya sem pagaria que hu habia de fe lo arcalde nou. Ho vatx dir al arcalde nou y també-m va prometre lo mateix. En una junta o reunió van parla del meu deute y-l senyor Mas segons més de una persona me va di va respondre que allí habia recibus dels consums y que no paguesin ab recibus. Lo sert és que no ha parat fins que a lograt fer-me paga tots los consums atrasats com guarda los recibus per més que ell junt ab los demás del ajuntament me van prometre que no me-ls farian paga los drets de las festes com los 8 duros de dits sermons no se si ell sap que s'han fet lo sert és que yo no-ls que-ls cobri y que ho emplea en lo que més convingui per la yglésia con tal que hu fasi consta a continuasió de aqueix escrit.

Serveixi de avís y de experiència a tots los venidés que no-s fien de promesas ni de paraules perquè no-s veixin traitx ni engañats. Salvador Civit».

Notícia de la compra d'una nova bandera vermella, del parament del mes de Maria, de la nova imatge de la Puríssima i de la construcció de l'altar de l'Assumpció

«Lo any 1886 se va fe la bandera vermella que és de domàs ab dos cordons y quatre borles de seda y-l asta corresponen y-s va fe de las limosnas que-s va recullí d'alguns benefactors de aquest poble pasan yo al devan en la subscripció que-s va obrí per fer-la. Lo dia de la festa mayó se va estrena y-l van any següent lo dia de San Juan a la profesó dos devots li van tirar dos tirus de perdigons la causa que li y forma lo jutje de Montblanch és a la casa comunal.

Lo any 1886 també vatx compra tot lo parament del mes de Maria que consisteix ab un dosé gran o sigui mantó real y uns draps vermells que tapan lo frontis baix del altà mayó. Tot se ha pagat de las limosnas que se han recullit en las mateixes funcions dels dits mesos. Y habia una Puríssima mol petita. Vatx intenta de coprar-ne una que fos

corresponen al dit parament. Vatx di a las noyas si ellas se cuidarian de despachar billets per arrifar la que habia y ab lo que-s faria de la rifa y algunas limosnas comprariam una de més alta, me van prometre que si y en seguida vatx fe porta de Barcelona la que es existent y al dir-u a la majorala que ya tenia la Purísima van vindre totas la donas a veure-la però al dir a las noyas per arrifar la petita com volian fer-u van di que de cap manera perquè tothom las criticaria de arrifar una imatge de la yglésia. Al sentir això ya-m vatx teni per engañat. Vatx anuncia lo que habia sucseit y que si habia voluntaris que tinguessin voluntat per ajudar a pagar-la que deixaria y sinó que me la quedaria per mi, y va resulta que entre 8 personas van diposita vint-i-tres pesetas y 75 cèntims fins a vint-i-set durus de pasu algo faltava per no retorna lo recullit y perquè pugués quedà pel poble vatx procura de alguna manera recullí alguna limosna y perquè no-m fos a ni tan carregat me soch incorporat de la que ya hi habia en lloch de la nova.

L'any 1888 se va fe lo altar e ymatge de la Asumpta que fou pagat tot junt pel senyor don Pau Espasa y sa esposa inclosus los adornos y tot lo parament de roba.

Per poder honrar dita imatge lo dia de sa festa vatx demana limosnas per fer una llitera y com se va recullí poch vatx fe un petit aparatu y com después se han anat recullin algunes limosnas tots los anys se anat aumentan deixant-la completament acabada però que se li poden añadir ncara alguns adornos perquè fes més bunich.

De tot lo notat y altres dono per mol ben empleats els meus treballs y sacrificis no perquè siguin dignes ni esper-i recompensa pues sols donin disgustos y malavolencias. Experiencia patet. Salvador Civit».

Nota d'obres a l'abadia.

«Las obras que s'han fet en l'abadia de Vallclara en l'any 1916 importan la suma de 550 pesetas que vaig rebre de palau i 480 que varetj pagar de ma butxaques. Consta amb recibo que hi ha Palau. Isidre Dalmau, cura párroco».

Regal d'una imatge de Sagrat Cor per part de la família de Joan Lladó

«La família don Juan Lladó en l'any 1919 regalà una preciosa imatge del Sagrat Cor de Jesús que avui es veu col·locada a la columna lateral de la part dreta del altar major. Porta ademés un templet que's regal del mateix. El dia 12 de setembre del mateix any es va fe una fesa d'entrada a la mentada imatge que més que menys que fer constar en eix libre de notes, per l'extraordinària solemnitat que revestiren tots els seus actes.

La mentada família a promès mentre pugui fer cantar tots els anys una missa solemne al diumenge immediat a la postfesta del Sagrat Cor de Jesús, i ademés dona al senyor rector 25 pessetes cada any per l'oli que consum la llàntia que hi ha davant l'imatge. Déu beneheixi a aquesta piadosa família i el Sagrat Cor de Jesús i ls hi donga tota mena de prosperitats per poder continuar fent obres de mèrit i valor espiritual. Isidre Dalmau, rector».

Regal d'una imatge de la Mare de Déu del Carme per part de la família de Joan Josa

«El dia 17 de juliol de 1921 es feu una festa en aquest poble a la Verge Santíssima del Carme ab motiu de llur entrada triomfal a l'iglésia de Vallclara que no's fet menys de fer constar en eix libre de notes. La família Joan Josa alias Mas que encara que resideix a Barcelona va tots els anys a estiuatjar a son poble natiu, mogut per la seva pietat i amor a llur patria, ha regalat una preciosíssima imatge de la Verge del Carme ab son altar gòtic, com es veu col·locada a la columna de la part esquerra del altar major, que no hi ha prou uls per mirar. Es feu una festa de pàgina històrica de aquest poble. Déu i la Verge del Carme benehexin a la família Josa i molts anys de ida per continuar fent obres tan bonas. Isidre Dalmau, rector».

Promesa de la família Josa de celebrar una missa i il·luminar la llàntia de la imatge de la Mare de Déu del Carme

«Nota: Ítem. La mentada família Josa ha promès fer cantar un ofici solemne tots els anys a la Verge del Carme el diumenge prob immediat a la seva festa. Dona per la festa 35 pesetas, més ha promès

fer cremar nit i dia una llantia que hi ha com es veu al costat de la Verge. Per l'oli dona 75 pesetas més, el sermó del primer dia de la festa majó (que no sen fa altre) lo paga també la mateixa família. Dona per el sermó 25 pesetas. Isidre Dalmau, rector».

Correcció de la nota de la promesa de la família Josa

«Contràriament a lo que diu una de las notas del folio anterior, la família Josa done solament 25 pesetas per la missa solemne del Carme, res per sermó festa major i 100 pesetas per l'oli de la llantia ab condició de que si sobre sigui per gestos iglésia i si un any no basten per lo preu del oli, el culte carregui ab la diferencia. També 12 pesetas per ciris Carme. En conjunt 137 pesetas annuals. Figuerola, párroco».

Notícia del donatiu de 150 pessetes de la senyora Magdalena Espasa a la parròquia

«Nota. Dona Madena Espasa, viuda de Salvat, que habitualment viu a Barcelona, i que estiueixen en aquesta tres o quatre mesos cada any, fa dos anys que dona al párroco, havent començat l'any 1923, 150 pesetas per a que el mentat párroco les inverteixi en quiscuna utilitat de l'església. El primer any vaig comprar uns candeleros, unes sacres de fusta daurada, gastant 105 pesetas, entre sa import, viatjes i demás gastos. Del que ha entregat aquest any i del que va quedar del altre compraré una capa blanca que ja la tinc encomanada i enviar-la a Valldara lo més pronte possible. La mentada senyora no vol que se sapigué passi aquest regal a l'iglésia. Dono fe Isidre Dalmau, párroco».

Notes

- 1.- Jordà Fernández, Antoni. El «Repertorio...» de Mn. Salvador Babot, 1796-1874. Vila-seca. Agrupació Cultural de Vila-seca. Secció de Lletres, 1992.
- 2.- Quijada Bosch, Joan Maria; Sánchez Pié, Neus. De Rebus Gestis Ecclesiae. Els llibres de notes del capítol catedral de Tarragona (1734-1930). Barcelona, Fundació Noguera, Textos i documents núm. 56, 2014.

- 3.- Maristany Tió, Carles. El «Dietari» del Rector de Pradell i altres cinc estudis (S. XVI-XVIII). Reus, Associació d'Estudis Reusencs, 2001.
- 4.- AHAT.- Vallclara. Parròquia de Sant Joan Baptista. «En aquest llibre se encontra part de la renda té la rectoria de Vallclara y algunes notes que poden servir de utilitat per los rectors esdevenidors. Fetes per mi Pau Solà, rector de Vallclara» (1769-1923), UC: 72.

-Rebuda: agost 2018

-Valoració: Dr. Manuel Fuentes Gasó (AHAT)

-Acceptació: setembre 2018